

Vendim i KM
nr.1160, datë 13.8.2008

VENDIM
Nr.1160, datë 13.8.2008

PËR MIRATIMIN E RREGULLORES “PËR ETALONET KOMBËTARE TË MATJES”

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 6 të nenit 12 të ligjit nr.9875, datë 14.2.2008 “Për metrologjinë”, me propozimin e Ministrit të Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullores “Për etalonet kombëtare të matjes”, sipas tekstit, që i bashkëlidhet këtij vendimi.
2. Ngarkohet Ministri i Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës për zbatimin e këtij vendimi. Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha

RREGULLORE
PËR ETALONET KOMBËTARE TË MATJES

1. Të përgjithshme
  - bazat për ngritjen e sistemit të etaloneve kombëtare të matjeve;
  - kërkesat për njohjen e etalonit të matjeve si etalon kombëtar;
  - të drejtat dhe detyrat e institucionit ligjor që ka realizuar, ruan dhe mirëmban një etalon matjeje (këtej e tutje referohet si mbajtës i etalonit kombëtar të matjes), i cili është njohur si etalon kombëtar matjeje nga Këshilli i Ministrave;
  - monitorimin e mirëmbajtjes dhe plotësimin e detyrave të mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes.
2. Terminologjia
  - Etalon matjeje: Realizimi i përkufizimit të një madhësie të dhënë, me vlerën e madhësisë dhe pasigurinë e matjes së shpallur.
  - Etalon kombëtar matjeje: Etalon i njohur nga Këshilli i Ministrave për t’u ruajtur në një laborator, i cili do të shërbejë si bazë për transmetimin e vlerave të njohura të standardet e tjera të së njëjtës madhësi fizike. Etaloni kombëtar i matjes mund të realizohet dhe ruhet si nivel primar apo sekondar.
  - Etalon primar: Etalon matjeje, vlera e madhësisë dhe pasiguria e matjes së të cilit janë realizuar duke përdorur një procedurë matjeje primare.
  - Etalon sekondar: Etalon matjeje, vlera e madhësisë dhe pasiguria e matjes janë përcaktuar

Vendim i KM
nr.1160, datë 13.8.2008

nëpërmjet një etaloni primar matjeje të madhësisë së të njëjtës natyrë.

- Material referues: Materia me një ose më shumë cilësi lidhur me homogjenitetin e mjaftueshëm dhe stabile, përdorur për kalibrim, për përcaktimin e një vlere të një materiali tjetër ose për sigurimin e cilësisë.

3. Bazat për ngritjen e sistemit të etaloneve kombëtare të matjeve

DPM-ja planifikon dhe siguron transmetueshmërinë e matjeve në nivelin ndërkombëtar dhe transferimin e vlerave të njësive të matjeve për disa madhësi fizike në laboratorët e saj metrologjikë. Për madhësi të tjera, siç përcaktohet në strategji, bashkëpunon me laboratorët metrologjikë të institucioneve të tjera ligjore.

Sistemi i etaloneve kombëtare të matjeve në Republikën e Shqipërisë bazohet, së pari në sigurimin e etaloneve kombëtare të matjeve të nivelit primar dhe sekondar për njësitë bazë të Sistemit Ndërkombëtar dhe ato derivate (këtej e tutje referohet si "SI"), me synim arritjen e transmetueshmërisë në një diapazon sa më të gjerë të mundur për kalibrime dhe matje në vend.

Etalonet kombëtare të matjeve, përmendur në paragrafin e mësipërm, janë të tilla që të sigurojnë një mbarëvajtje të pashqetësuar të sistemit metrologjik kombëtar, në linjë me nevojat dhe kapacitetet kombëtare.

DPM-ja koordinon aktivitetet metrologjike të mbajtësve të etaloneve kombëtarë të matjeve që lidhen me problematiken e këtij vendimi dhe i ndihmon ato të marrin pjesë në aktivitetet e duhura kombëtare dhe ndërkombëtare.

4. Kushtet për njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar të matjes

Një etalon matjeje njihet si etalon kombëtar, me kusht që mbajtësi ligjor, i cili ka realizuar, ruan dhe mirëmban etalonin:

- të ketë marrë paraprakisht akreditim për realizimin e kalibrimeve ose matjeve referuese të nevojshme për të siguruar transmetueshmërinë e matjeve, në përputhje me standardet e matjes respektive;

- në mënyrë të pavarur, të sigurojë kushtet mjedisore, etalonet, pajisjet suplementare dhe aksesoret e domosdoshëm për arritjen e transmetueshmërisë së matjeve;

- të ketë kontribute origjinale të ekspertëve të stafit të vet në ngritjen e transmetueshmërisë së matjeve, të hartimit të metodave të matjeve, hardware-ve, software-ve dhe bibliografi për fushën që trajtohet;

- të ketë realizuar një survejim të situatës prezente në vend për kalibrime të nivelit më të lartë dhe të nevojave për periudhën afatshkurtër dhe afatgjatë për këtë qëllim, si dhe survejim të situatës botërore;

- të ketë përgatitur një strategji për zhvillimin e aktivitetit kalibruar në laboratorin e tij metrologjik, si dhe në lidhje me nevojat në Republikën e Shqipërisë;

- të përcaktojë nivelin e pasigurisë së matjeve dhe diapazonin e madhësisë fizike për të cilin kërkon të akreditohet.

5. Aktivitetet dhe detyrat e mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes

5.1 Mbajtësi i etalonit kombëtar të matjeve realizon aktivitetet e mëposhtme:

- ndjekjen në vazhdimësi dhe pa probleme transmetueshmërinë e matjes së madhësisë fizike të caktuar;

- performancën aktive në fushën e metrologjisë për madhësinë fizike të zgjedhur;

- ndjekjen e nevojave të metrologjisë në Republikën e Shqipërisë dhe të prirjeve botërore për madhësinë fizike të zgjedhur dhe adaptimin e tyre në koordinim me DPMK;

- pjesëmarrjen në përmirësimin e etaloneve dhe rregullave teknike lidhur me etalonet e matjes;

- pjesëmarrjen, kur caktohet, në projekte metrologjike ndërkombëtare dhe ndërkrahasime;

- takimet e punës për zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga pika 7 më poshtë (këtej e tutje referohet "Kontratë").

5.2. Mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes lejohet t'i përdorë pajisjet etalon që kanë statusin e etalonit kombëtar të matjes vetëm për:

- ruajtjen e transmetueshmërisë së matjes;

- realizimin e ndërkrahasimeve dhe pjesëmarrjen në projekte kombëtare dhe

Vendim i KM
nr.1160, datë 13.8.2008

ndërkombëtare;

- qëllime kërkimore, që të përmirësojë parametrat metrologjikë. Pajisjet e përmendura në paragrafët e mësipërm duhet të përdoren për qëllimet e treguara vetëm nga stafi kompetent, i cilësuar në kontratë.

6. Kontra tip

6.1 Monitorimi i performancës, plotësimi i detyrimeve të mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes dhe kushtet e arsyet për anulimin e deklarimit të tij

DPM-ja kërkon ndaj mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes të nënshkruajë një kontratë siguracioni për dëmet që ai mund t'i shkaktojë me aktivitetin e tij një personi të tretë. Gjithashtu, DPM-ja kërkon ndaj mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes të nënshkruajë një kontratë siguracioni për sigurimin e etalonit kombëtar të matjes dhe pajisjet e tjera të domosdoshme për mirëmbajtjen e transmetueshmërisë së matjes, për raste të dëmtimeve apo avarive gjatë punës apo transportit.

DPM-ja monitoron mbarëvajtjen dhe plotësimin e detyrimeve të mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes, siç tregohet në pikën 5 dhe realizuar në kontratë, në bazë të dokumenteve të paraqitura dhe inspektimeve të bëra. Nëse DPM-ja sheh se ka parregullsi ose devijime në performancën e mbajtësit të etalonit kombëtar të matjeve, ajo i propozon Këshillit të Ministrave të nxjerrë një vendim që ndërpret njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar të matjes. Në vendimin e ndërprerjes, DPM-ja duhet të tregojë devijimet e gjetura dhe të përcaktojë kërkesat brenda të cilave duhen riparuar devijimet. Për periudhën e kohës derisa të riparohen devijimet, DPM-ja gjithashtu ndërpret dhënien e fondeve të përcaktuara në kontratë.

Ndërprerja e njohjes së etalonit të matjes si etalon kombëtar ose ndërprerja e përkohshme e fondeve mund të zgjasë maksimumi 12 muaj. Nëse mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes dështon në ndreqjen e devijimeve brenda kërkesave të dhëna, Këshilli i Ministrave shfuqizon vendimin e njohjes së etalonit të matjes si etalon kombëtar dhe nuk i jep më fonde. Në këtë rast DPM do t'i kërkojë mbajtësit, ndaj të cilit është marrë vendim për njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar dhe me pas ky vendim është shfuqizuar, të kthejë paratë e marra në 12 muajt e fundit plus interesin.

Në raste të shkeljes serioze të kontratës nga mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes në realizimin e aktivitetit të tij dhe plotësimin e detyrimeve, DPM-ja i propozon Këshillit të Ministrave shfuqizimin e vendimit për njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar, pa pasur ndërprerje të mëparshme të njohjes. Në këtë rast, gjithashtu DPM-ja kërkon nga mbajtësi, ndaj të cilit është marrë vendim për njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar dhe është marrë më pas vendim për anulim të njohjes, të kthejë paratë e marra në 12 muajt e fundit plus interesin.

6.2 Elementet e kontratës ndërmjet DPM-së dhe mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes

DPM dhe mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes nënshkruajnë një kontratë, e cila përmban në veçanti:

- mënyrat e financimit të fondeve mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes;
- pronësinë e pajisjeve, në rast se kjo jepet nga DPM-ja;
- siguracionin që duhet të bëjë mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes;
- dokumentet që duhen paraqitur nga mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes;
- kapacitetet më të mira matëse;
- procedurat e njoftimit për DPM-në për ndryshimet lidhur me performancën e aktiviteteve dhe plotësimin e detyrimeve të mbajtësit të etalonit kombëtar, si jepen në pikën 6.1 dhe në kontratë;
- listën e stafit kompetent, përfshirë dhe personin përgjegjës të laboratorit dhe zëvendësin e tij;

- pjesëmarrjen në veprimtari ndërkombëtare të metrologjisë;
- bashkëveprimin e veprimtarive të laboratorit kombëtar të matjeve drejt njohjes

ndërkombëtare

- shkëmbimin e informacionit midis DPM-së dhe mbajtësve të etaloneve kombëtare;
- detyrimin mbajtësit të etaloneve kombëtare të deklaruar të informojë menjëherë Drejtorinë e Përgjithshme të Metrologjisë për çdo ndryshim në statusin e akreditimit;
- kushtet e zgjatjes së kontratës;

7. Kushtet në të cilat DPM-ja mban dhe ruan etalonet kombëtare të matjeve

Për mbajtjen dhe ruajtjen e etaloneve kombëtare të matjeve DPM-ja do të plotësojë kërkesat

e parashikuara në këtë vendim.

VENDIM
Nr.1161, datë 13.8.2008

PËR MIRATIMIN E RREGULLORES “PËR SHISHET ENËMATËSE”

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 3 të nenit 36 të ligjit nr.9875, datë 14.2.2008 “Për metrologjinë”, me propozimin e Ministrit të Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullore “Për shishet enëmatëse”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.
2. Ngarkohet Ministria e Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, Ministria e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit dhe Ministria e Financave për zbatimin e këtij vendimi. Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare dhe i shtrin efektet e zbatimit të tij nga data 16 mars 2009.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha

RREGULLORE
PËR SHISHET ENËMATËSE

PJESA I
PËRMBAJTJA

1. Kjo rregullore specifikon:
  - 1.1 Shishet enëmatëse ligjërish të kontrolluara.
  - 1.2 Kërkesat metrologjike ndaj shisheve enëmatëse.
  - 1.3 Metoda referuese për kontrollin e volumit neto (kapaciteti aktual) të shisheve.
  - 1.4 Mbishkrimet dhe shenjat që vendosen mbi shishet si enëmatëse.

PJESA II
SHISHET LIGJËRISHT TË KONTROLLUARA

2. Kjo rregullore do të zbatohet për enët e bëra prej qelqi ose çdo material tjetër që kanë qëndrueshmëri dhe stabilitet dhe që ofrojnë të njëjtat garanci metrologjike si qelqi, kur enë të tilla:
  - 2.1 janë të mbyllura ose të disenjuara për t'u mbyllur dhe kanë si qëllim magazinimin, transportin ose tregtimin e lëngjeve;
  - 2.2 kanë kapacitet nominal midis 0.05 litra dhe 5 litra, përfshirë këto dy vlera;
  - 2.3 kanë karakteristika metrologjike (karakteristikat e disenjos dhe uniformitetin e prodhimit), të tilla që ato mund të përdoren si enëmatëse p.sh kur janë të mbushura deri në një nivel ose përqindje të caktuar të kapacitetit të tyre “deri në buzë” dhe përmbajtja e tyre mund të matet me saktësi të mjaftueshme.

PJESA III
KËRKESAT METROLOGJIKE PËR SHISHET SI ENËMATËSE

3. Kapaciteti nominal, kapaciteti “deri në buzë” dhe kapaciteti aktual i një shisheje do të përcaktohet në temperaturën 20⁰ C.
  - 3.1 Shishet enëmatëse do të mbushen:
    - a) në një nivel konstant që i korrespondon nivelit teorik të mbushjes për kapacitetin nominal;
    - b) në një boshllëk konstant që i korrespondon diferencës ndërmjet kapacitetit “deri në

buzë” dhe kapacitetit nominal.

3.2 Të gjitha shishet e një disajni, përmasë dhe kapaciteti nominal do kenë:

a) një diferencë të perceptueshme konstante ndërmjet nivelit teorik të mbushjes për kapacitetin nominal dhe nivelit “deri në buzë”;

b) një diferencë të perceptueshme konstante ndërmjet kapacitetit “deri në buzë” dhe kapacitetit nominal, i njohur si volumi i zgjerimit ose boshllëku.

3.3 Shishet do të prodhohen të tilla që diferenca ndërmjet kapacitetit aktual dhe kapacitetit nominal të treguar të mos kalojë gabimin maksimal të lejuar.

3.4 Gabimi maksimal i lejuar, referuar pikës 3.3, pozitiv ose negativ, do të jetë në përputhje me aneksin 1.

3.5 Gabimi maksimal i lejuar i kapacitetit të treguar “deri në buzë”, të një shisheje do të jetë i njëjti si dhe gabimi maksimal i lejuar për kapacitetin nominal korrespondues.

3.6 Shishet që plotësojnë kërkesat referuar pikës 3.3, do të shënohen me shenjen “s” të parashikuar në pjesën V, mund të përdoren si enë matëse dhe do të hidhen në treg pa asnjë testim ose kontroll metrologjik ligjor paraprak. Shenja Evropiane “” njihet nga autoritetet shqiptare. Shishet e ardhura nga një vend anëtar i BE-së dhe janë të shënuara me shenjen “” do të hidhen në treg pa asnjë testim ose kontroll metrologjik ligjor paraprak pasi të konfirmohet dokumentarisht vlefshmëria e vendosjes në produkt të kësaj shenje.

3.7 Prodhuesit e shisheve do të sigurojnë konformitetin e kapacitetit të tyre me kërkesat e pikës 3.3, nëpërmjet kryerjes së kontrolleve statistikore të prodhimit sipas aneksit 2.

3.8 Në prodhimin e shisheve enëmatëse, shfrytëzimi sistematik i tolerancave është i ndaluar.

PJESA IV METODA REFERENCE PËR KONTROLLIN E VOLUMIT NETO (KAPACITETIT AKTUAL) TË SHISHEVE

4. Kërkesat ndaj metodave dhe instrumenteve matëse, që përdoren për përcaktimin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse.

4.1 Kapaciteti aktual i shisheve enëmatëse do të kontrollohet nëpërmjet përcaktimit të sasisë së ujit me një densitet të njohur të mbushur deri në nivelin që teorikisht i korrespondon kapacitetit nominal.

4.2 Sasia e ujit të mbushur do të përcaktohet me peshim në 20 °C.

4.3 Kapaciteti aktual i shisheve enëmatëse mund të kontrollohet dhe në mënyrë indirekte.

4.4 Në kontrollin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse, pasiguria e matjes nuk duhet të kalojë 1/5 e gabimit maksimal të lejuar për kapacitetin nominal korrespondues.

4.5 Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë do të publikojë në buletin e saj zyrtar vlerat për karakteristikat metrologjike të instrumenteve matëse që do të përdoren për kontrollin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse.

4.6 Instrumentet matëse të përdorura për kontrollin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse duhet të jenë të përshtatshme dhe të verifikuara nga organet përkatëse të DPM-së ose persona të autorizuar dhe të mbajnë shenja të vlefshme që e vërtetojnë këtë kontroll.

4.7 Prodhuesit e shisheve enëmatëse do të ruajnë dokumentacionin e instrumenteve matëse, që dëshmojnë që ato plotësojnë kërkesat e kësaj pjese.

4.8 Metodot për kontrollin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse do të kryhen nga:

a) prodhuesit e shisheve enëmatëse;

b) Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë gjatë kryerjes së inspektimit metrologjik sipas ligjit për metrologjinë dhe akteve nënligjore të nxjerra në mbështetje të tij.

4.9 Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë do të kryejë këtë kontroll sipas metodës referencë të paraqitur në aneksin 2.

4.10 Prodhuesit e shisheve enëmatëse do të kryejnë kontrollin statistikor të prodhimit për çdo parti prodhimi.

- 4.11 Kriteri i kontrollit të kapacitetit aktual përfshin shmangien (devijimin) prej:
a) shumës së kapacitetit nominal të një shisheje dhe gabimit maksimal të lejuar korrespondues të specifikuar;
b) diferencës ndërmjet kapacitetit nominal të një shisheje dhe gabimit maksimal të lejuar korrespondues të specifikuar.
- 4.12 Prodhuesit e shisheve do të vendosin për metodën e kontrollit, që do të përdorin dhe do të organizojnë procedurën e kontrollit, në mënyrë të tillë që të sigurojnë që partitë e tyre të prodhimit të plotësojnë kërkesat ndaj kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse referuar pikave 3.3 deri 3.6.
- 4.13 Prodhuesit do të përcaktojnë, në vartësi të rezultateve të kontrollit, madhësinë e partisë së inspektimit dhe madhësinë dhe frekuencën e marrjes së mostrave.
- 4.14 Prodhuesit e shisheve do të dokumentojnë dhe të ruajnë regjistrimet e kontrolleve të kryera nga vetë ata.
- 4.15 Regjistrimet e kontrolleve do të dëshmojnë që këto kontrolle, së bashku me korrigjimet dhe rregullimet që ata i kanë parë të nevojshme, të sigurojnë që vetëm shishet enëmatëse që plotësojnë kërkesat ndaj kapacitetit aktual të tyre janë hedhur në treg.
- 4.16 Prodhuesit e shisheve enëmatëse do të mbajnë (ruajnë) dokumentacionin e kontrollit, i cili do të përfshijë:
a) një përshkrim të metodës së kontrollit të përdorur;
b) regjistrimet e matjeve dhe të rezultateve të përpunimit dhe kontrollit;
c) të dhëna për veprimet korrigjuese të marra, kur jokonformiteti i kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse me kërkesat e specifikuara është eliminuar;
d) regjistrime të tjera që tregojnë vëzhgimin (vrojtimin) e metodës së kontrollit të përshkruar.
- 4.17 Importuesit e shisheve enëmatëse do të ruajnë dokumentacionin për kontrollin e partive të importuara, që provojnë konformitetin e kapacitetit aktual të shisheve me kërkesat e specifikuara:
a) regjistrimet referuar pikës 4.14 duhet të mbahen të sakta, të qarta, të njëkuptimshme dhe të paanshme;
b) regjistrimet që iu referohen pikave 4.14 do të ruhen në mbartës që të lejojnë magazinim të sigurt dhe mundësinë që të jenë të kuptueshme dhe lehtësisht të lexueshme;
c) regjistrimet që i referohen pikave 4.14 dhe 4.15 do të mbahen (ruhen) kronologjikisht për jo më pak se një vit nga data e kryerjes së kontrollit.

PJESA V MBISHKRIMET DHE SHENJAT E VENDOSURA MBI SHISHET ENËMATËSE

5. Rregullat për vendosjen e mbishkrimeve në shishe enëmatëse
- 5.1 Shishet enëmatëse do të mbajnë mbishkrime si parashikohen në nenin 36 pika 2 të ligjit për metrologjinë.
- 5.2 Të gjitha mbishkrimet mbi shishe enëmatëse duhet të vendosen në mënyrë që të mos shuhen, lehtësisht të lexueshme dhe të dukshme në kushte normale të paraqitjes.
- 5.3 Një shishe enëmatëse do të mbajë në një anë të saj, në fund ose në rrethin e fundit:
a) një mbishkrim tregues për kapacitetin nominal të saj në germa:
1. të paktën 6 mm të larta, nëse kapaciteti nominal është më i madh se 100 cl;
2. 4 mm të larta në qoftë se është nga 100 cl e poshtë deri 20 cl (pa përfshirë atë);
3. 3 mm të larta në qoftë se ai nuk është më i madh se 20 cl, të ndjekur nga simboli i njësisë së matjes së përdorur;
b) shenjën e identifikimit të prodhuesit;
c) shenjën “s” që vërteton që kapaciteti aktual i një shisheje enëmatëse plotëson kërkesat e specifikuara. Ajo duhet të ketë të paktën 3 mm lartësi dhe të ketë formën, paraqitja grafike e të cilës jepet në aneksin 3.
- 5.4 Një shishe enëmatëse do të mbajë në fund ose në rrethin e fundit në përputhje me metodën ose metodat e mbushjes për të cilën është ideuar:

a) një mbishkrim tregues për kapacitetin “deri në buzë” të shprehur në centilitra dhe të pandjekura nga simboli cl. Madhësia e mbishkrimit duhet të jetë e njëjtë me madhësinë e mbishkrimit për kapacitetin nominal.

b) dhe/ose një mbishkrim tregues në milimetra të distancës nga niveli “deri në buzë” deri te niveli i mbushjes që i përket kapacitetit nominal, i ndjekur nga simboli mm.

5.5 Treguesit që i referohen pikës 5.3 do të fiksohen në germa me lartësinë e specifikuar në pikën 5.3 a në mënyrë tillë që të mos krijojnë konfuzion me treguesit e pikës 5.4.

5.6 Kapaciteti nominal i një shisheje enëmatëse do të shprehet:

a) në litra, nëse është më i madh ose i barabartë me 1 litër;

b) në mililitra, ose centilitra, nëse është më i vogël se 1 litër.

5.7 Tregues të tjerë mund të paraqiten në shishe enëmatëse, por ato nuk duhet të krijojnë konfuzion me treguesit e referuar pikave 5.3 dhe 5.4.

5.8 Forma dhe paraqitja grafike e shenjës së konformitetit të kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse duhet të jetë konform aneksit 3.

Aneksi nr.1

GABIMET MAKSIMALE TË LEJUARA

Kapaciteti nominal (V_n/V_r) në mililitra	Gabimi maksimal i lejuar	
	në % të V_n/V_r në	ml
nga 50 deri 100	-	3
nga 100 deri 200	3	-
nga 200 deri 300	-	6
nga 300 deri 500	2	-
nga 500 deri 1000	-	10
nga 1000 deri 5000	1	-

-Vlerat e gabimeve maksimale të lejuara të treguara në tabelë në përqindje, në qoftë se llogariten në njësi të volumit, do të rumbullakosen deri te një e dhjeta e mililitrit më të afërt.

-“Gabimi maksimal i lejuar” është devijimi (shmangia) maksimale që për kapacitetin aktual të shishes lejohet të jetë ndryshe nga kapaciteti nominal i treguar.

Aneksi nr.2

METODA REFERUESE PËR KONTROLLIN STATISTIKOR ME MOSTRA TË KAPACITETIT AKTUAL TË SHISHEVE ENËMATËSE

Partia e inspektuar duhet të përfshijë shishe enëmatëse të të njëjtit disaini dhe përmasë, kapaciteti nominal, materiali dhe prodhimi.

Madhësia e partisë së inspektuar do të përcaktohet në bazë të prodhimit orar.

Një mostër çfarëdo (e rastësishme) do të merret nga partia dhe kapaciteti aktual i çdo shisheje enëmatëse do të matet.

Kapaciteti aktual do të matet me peshim në 20 °C.

Shisheet enëmatëse do të peshohen bosh, pastaj të mbushura me ujë me densitet të njohur në 20°C, deri në nivelin e mbushjes përkatësisht me metodën e kontrollit të përdorur.

Mesatarja e kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse të matura do të llogaritet dhe pastaj të vlerësohet me një nga metodat statistikore në vijim:

1. metodën e devijimit standard;
2. metoda e diapazonit mesatar.

Numri i shisheve enëmatëse që përbën mostrën do jetë 35 ose 40, në varësi të metodës së zgjedhur si më sipër.

Nëse rezultati i kontrollit të një partie që i korrespondon prodhimit orar nuk është i kënaqshëm, mund të kryhet një test i dytë i bazuar në një mostër tjetër të zgjedhur prej një partie që i korrespondon një periudhe kohe më të gjatë prodhimi ose mund të kontrollohen rezultatet e regjistrimeve të kartave të kontrollit të prodhuesit.

Kontrolli i kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse, në bazë të vlerësimit të mesatares së kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në një mostër, duke përdorur metodën e devijimit standard.

Merret një mostër çfarëdo prej 35 shisheve enëmatëse. Kapacitetet aktuale x_i të shisheve enëmatëse në mostër do të maten të gjitha.

Llogaritni si vijon:

1. vlerën mesatare $\bar{x}$ të kapaciteteve aktuale x_i të shisheve enëmatëse në një mostër;
2. devijimin standard “s”;
3. kufirin e sipërm të lejuar T_s të kapacitetit aktual;
4. kufirin e poshtëm të lejuar T_i të kapacitetit aktual.

Partia do të deklarohet që plotëson kërkesat ndaj kapacitetit aktual, nëse ajo plotëson njëkohësisht tri kriteret e pranimit që vijojnë:

$$\bar{x} + k \cdot s \leq T_s \quad (1)$$

$$\bar{x} - k \cdot s \geq T_i \quad (2)$$

$$s \leq F(T_s - T_i) \quad (3)$$

ku: $k = 1,57$

$F = 0,266$

Llogaritjet

1. Vlera mesatare $\bar{x}$ e kapaciteteve aktuale x_i e shisheve enëmatëse në një mostër
Llogaritni si vijon:

- Shuma e matjeve të kapacitetit aktual x_i sipas formulës $x = \sum x_i$

- Vlera mesatare $\bar{x}$ e kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse sipas formulës:

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{35}$$

2. Devijimi standard “s”

Devijimi standard i vlerësuar llogaritet me formulën:

$$s = \sqrt{\frac{1}{n-1} \cdot \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}$$

3. Kufiri i sipërm i lejuar T_s i kapacitetit aktual

Llogaritet si shuma e kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.

4. Kufiri më i ulët i lejuar T_i i kapacitetit aktual

Llogaritet si diferenca ndërmjet kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.

Kontrolli i kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në bazë të vlerësimit të mesatares së kapaciteteve aktuale të shisheve në një mostër, duke përdorur metodën e diapazonit mesatar

Merret një mostër çfarëdo prej 40 shishesh enëmatëse. Do të maten kapacitetet aktuale x_i të shisheve enëmatëse në mostër.

Llogarisni si vijon:

1. Vlerën mesatare të kapaciteteve aktuale x_i të shisheve enëmatëse në një mostër;
2. Diapazonin mesatar $\bar{R}$ të kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në një mostër;
3. Kufirin e sipërm të lejuar T_s të kapacitetit aktual;
4. Kufirin e poshtëm të lejuar T_i të kapacitetit aktual.

Partia do të deklarohet që plotëson kërkesat ndaj kapacitetit aktual, nëse ajo përmbush njëkohësisht të tri kërkesat e pranimit që vijojnë:

$$\bar{x} + k \cdot \bar{R} \leq T_s \quad (1)$$

$$\bar{x} - k \cdot \bar{R} \geq T_i \quad (2)$$

$$\bar{R} \leq F \cdot (T_s - T_i) \quad (3)$$

ku:

$$k = 0,668$$

$$F = 0,628$$

Llogaritjet

1. Vlera mesatare $\bar{x}$ e kapaciteteve aktuale x_i të shisheve enëmatëse në një mostër
Llogaritni si vijon:

Shumën e matjeve të kapaciteteve aktuale x_i sipas formulës $x = \sum x_i$

Vlerën mesatare $\bar{x}$ të kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse sipas formulës

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{40}$$

2. Rangun (diapazonin) mesatar $\bar{R}$ të kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në një mostër.

Ndani mostrën, sipas radhës kronologjike të zgjedhjes, në tetë nënmostra prej pesë shishesh enëmatëse secila.

Llogaritjet si vijon:

- Diapazoni i secilës nënmostër, d.m.th. diferenca midis kapacitetit aktual më të madh dhe më të vogël të pesë shisheve enë në nënmostër; kështu merren tetë diapazone : $R_1, R_2, R_3, \dots, R_8$;

- Shuma diapazoneve e tetë nënmostrave: $\sum R = R_1 + R_2 + R_3 + \dots + R_8$

- Diapazoni mesatar $\bar{R}$ llogaritjet me formulën : $\bar{R} = \frac{\sum R_i}{8}$

3. Kufiri më i lartë i lejuar T_s i kapacitetit aktual

Llogaritjet si shuma e kapacitetit të treguar me gabimin maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.

4. Kufiri më i ulët i lejuar T_i i kapacitetit aktual

Llogaritjet si diferenca ndërmjet kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.

SHENJA E KONFORMITETIT

**A. SHENJA SHQIPTARE “S” E KONFORMITETIT TË KAPACITETEVE AKTUALE
TË SHISHEVE ME KËRKESAT E SPECIFIKUARA**

Paraqitja grafike e formës do të jetë germa “s” të alfabetit shqiptar me përmasat: gjerësia sa (0.7 - 0.8) e lartësisë.

**B. SHENJA EUROPIANE “3” E KONFORMITETIT TË KAPACITETEVE
AKTUALE TË SHISHEVE ME KËRKESAT E SPECIFIKUARA**

Shenja është një shkronjë “Epsilon”, simetrikisht e rrotulluar në aksin vertikal.